

ROLA MEDIATORA W SPRAWACH KARNYCH

Fundacja TAURUS

Mediacje w sprawach karnych:

Mediacje stanowią jedną z form polubownego załatwienia sporu. Jest to stale zyskujący na popularności sposób rozwiązywania wielu konfliktów. Polega on na tym, że skonfliktowane strony podejmują próbę wspólnego wypracowania kompromisu, a pomaga im w tym mediator. Mediator jest neutralnym i bezstronnym uczestnikiem mediacji, a jego zadaniem jest doprowadzenie stron do wypracowania akceptowanego przez wszystkich rozwiązania, które przyjmuje postać ugody.

Z pewnością najbardziej spopularyzowaną formą mediacji są mediacje, które odbywają się w ramach postępowań cywilnych np. w zakresie prawa rodzinnego, prawa pracy czy w sporach o zapłatę. Również w ramach postępowania karnego uregulowana jest instytucja mediacji.

Tzw. sprawa karna dzieli się na dwa etapy tj.:

- postępowanie przygotowawcze, czyli etap, w którym organy ścigania (Policja, prokuratura) prowadzą dochodzenie lub śledztwo tj. badają czy podejrzenie popełnienia przestępstwa przez sprawcę jest uzasadnione oraz

- postępowanie sądowe, czyli etap, w którym po sformułowaniu aktu oskarżenia wobec oskarżonego, sąd przeprowadza postępowanie, w którym dokonuje weryfikacji czy faktycznie oskarżonego należy uznać za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa oraz, w razie skazania, wymierza mu karę za popełniony czyn.

Mediacja może nastąpić na każdym etapie postępowania karnego. Sąd lub referendarz sądowy, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator lub inny organ prowadzący to postępowanie, może z inicjatywy lub za zgodą oskarżonego i pokrzywdzonego skierować sprawę do instytucji lub osoby do tego uprawnionej w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego między pokrzywdzonym i oskarżonym, o czym się ich poucza, informując o celach i zasadach postępowania mediacyjnego.

Ile trwa postępowanie mediacyjne?

Postępowanie mediacyjne nie powinno trwać dłużej niż miesiąc, a jego okresu nie wlicza się do czasu trwania postępowania przygotowawczego. Jeżeli postępowanie mediacyjne nie zostało ukończone w tym terminie, a uczestnicy wyrażają wolę kontynuowania postępowania mediacyjnego, mediator niezwłocznie sporządza i przedstawia organowi, który skierował sprawę do postępowania mediacyjnego, informację o stanie postępowania mediacyjnego, wskazując przyczyny bezskutecznego upływu terminu. W uzasadnionych przypadkach organ, który skierował sprawę do postępowania mediacyjnego, na wniosek mediatora, może przedłużyć miesięczny termin, na czas niezbędny do zakończenia postępowania mediacyjnego.

Kto nie może prowadzić mediacji?

Postępowania mediacyjnego nie może prowadzić osoba, co do której w sprawie zachodzą okoliczności określone w art. 40 i art. 41 § 1 k.p.k (dot. wyłączenia sędziego), czynny zawodowo sędzia, prokurator, asesor prokuratorski, a także aplikant wymienionych zawodów, ławnik, referendarz sądowy, asystent sędziego, asystent prokuratora oraz funkcjonariusz instytucji uprawnionej do ścigania przestępstw.

Zasady mediacji:

1. Udział w mediacjach musi być dobrowolny po obu stronach tj, musi się na to zgodzić zarówno oskarżony jak i pokrzywdzony. Zgodę na uczestniczenie w postępowaniu mediacyjnym odbiera organ kierujący sprawą do mediacji lub mediator, po wyjaśnieniu oskarżonemu i pokrzywdzonemu celów i zasad postępowania mediacyjnego i pouczeniu ich o możliwości cofnięcia tej zgody aż do zakończenia postępowania mediacyjnego.
2. Mediator uzyskuje wgląd w akta sprawy w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego.
3. Instytucja lub osoba do tego uprawniona sporządza, po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego, sprawozdanie z jego wyników. Do sprawozdania załącza się ugodę podpisaną przez oskarżonego, pokrzywdzonego i mediatora, jeżeli została zawarta.
4. Postępowanie mediacyjne prowadzi się w sposób bezstronny i poufny.
5. Nie wolno przesłuchiwać jako świadka mediatora co do faktów, o których dowiedział się od oskarżonego lub pokrzywdzonego prowadząc postępowanie mediacyjne, z wyłączeniem informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 Kodeksu karnego (jest to przepis który penalizuje niezawiadomienie o określonych, poważnych przestępstwach m.in. zabójstwa).
6. Wykaz instytucji i osób uprawnionych do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego prowadzi sąd okręgowy. Prezes sądu okręgowego wpisuje do wykazu instytucję lub osobę, wyrażającą gotowość przeprowadzania postępowania mediacyjnego, po stwierdzeniu spełnienia warunków, o których mowa w przepisach.

Przebieg postępowania mediacyjnego w sprawach karnych:

W przypadku stwierdzenia istnienia przesłanek do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego w sprawie karnej sąd lub referendarz sądowy, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator lub inny organ prowadzący to postępowanie powołuje instytucję uprawnioną albo osobę uprawnioną do przeprowadzenia mediacji. W tej sprawie wydawane jest postanowienie, które m.in. wskazuje nazwę instytucji albo imię i nazwisko osoby powołanej do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego, dane oskarżonego i pokrzywdzonego, czyn zarzucany oskarżonemu wraz z podaniem kwalifikacji prawnej czynu, termin zakończenia postępowania mediacyjnego.

Mediatorowi udostępnia się akta sprawy. Nie uzyska on jednak dostępu do materiałów zawartych w aktach sprawy, na które m.in. rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, materiałów dotyczących stanu zdrowia oskarżonego, opinii o oskarżonym, danych o jego karalności. Mediator ma możliwość bezpośredniego zapoznania się z aktami w obecności upoważnionego pracownika organu prowadzącego postępowanie lub uzyskania wydania kopii dokumentów z akt sprawy lub za zezwoleniem dokonać odpisy z akt sprawy. Mediator przechowuje odpisy, kopie oraz notatki z akt sprawy w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z nimi osobom postronnym i po zakończeniu postępowania mediacyjnego zwraca je organowi, który skierował sprawę do postępowania mediacyjnego.

Mediacji nie przeprowadza się w lokalu zajmowanym przez uczestników lub ich rodziny ani w budynkach organów uprawnionych do skierowania sprawy do postępowania mediacyjnego.

W uzasadnionych przypadkach, za zgodą uczestników, można przeprowadzić postępowanie mediacyjne w lokalu zajmowanym przez uczestników lub ich rodziny.

Etapy mediacji:

- Mediator otrzymuje postanowienie o skierowaniu sprawy do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego, po czym niezwłocznie nawiązuje kontakt z oskarżonym i pokrzywdzonym, ustalając termin i miejsce spotkania z każdym z nich.
- Mediator przeprowadza z oskarżonym i pokrzywdzonym, w dogodnym dla nich miejscu i czasie, indywidualne lub wspólne spotkania wstępne, podczas których wyjaśnia oskarżonemu i pokrzywdzonemu cele i zasady postępowania mediacyjnego, a także poucza ich o możliwości cofnięcia zgody na uczestniczenie w postępowaniu mediacyjnym aż do jego zakończenia oraz odbiera od oskarżonego i pokrzywdzonego zgodę na uczestniczenie w postępowaniu mediacyjnym, jeżeli nie odebrał jej organ kierujący sprawę do mediacji.
- Mediator przeprowadza spotkanie mediacyjne z udziałem oskarżonego i pokrzywdzonego w miejscu i czasie dogodnym dla uczestników i ewentualnie pomaga w sformułowaniu treści ugody między oskarżonym i pokrzywdzonym.
- Mediator sprawdza wykonanie zobowiązań wynikających z zawartej ugody.
- Mediacje między oskarżonym, a pokrzywdzonym nie muszą odbywać się bezpośrednio. Mediator może przeprowadzić postępowanie mediacyjne w sposób pośredni, przekazując każdemu z

uczestników informacje, propozycje i stanowisko dotyczące zawarcia ugody i jej treści zajmowane przez innego uczestnika.

- Po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego mediator niezwłocznie sporządza pisemne sprawozdanie z wyników postępowania mediacyjnego i przedstawia je organowi, który skierował sprawę do postępowania mediacyjnego, w którym muszą znaleźć się następujące informacje:

1. sygnatura sprawy,
2. imię i nazwisko mediatora lub nazwę instytucji powołanej do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego,
3. informacja o wynikach postępowania mediacyjnego,
4. podpis mediatora.

Więcej informacji na stronie: www.poradyprawne-taurus.pl

Informator został przygotowany w ramach realizacji przez Fundację TAURUS zadania publicznego w zakresie prowadzenia nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, bezpłatnej mediacji oraz edukacji prawnej w Poznaniu w 2023r.

Zadanie publiczne jest finansowane ze środków budżetowych Miasta Poznania.

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI
www.ms.gov.pl

POZnań*